

Skolbiblioteksplan

Linköpings grundskolor och gymnasieskolor 2025–2028

Dokumenttyp: Skolbiblioteksplan

Antaget av: Barn- och ungdomsnämnden 2025-06-11, § xx

Bildningsnämnden 2025-06-11, § xx

Senast reviderat:

Giltighetstid: Till och med 2028-12-31

Diarienummer: BOU 2025–623, BIN 2025–273

Dokumentansvarig: Utbildningsdirektör

Adresserat till: Barn- och ungdomsnämnden, bildningsnämnden, Utbildningsförvaltningen

Tidpunkt för aktualitetsprövning: 2028

Relaterade styrdokument:

Sökord: Skolbibliotek

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Definition av skolbibliotek	4
1.2	Ändamål med skolbibliotek	4
1.3	Skolbiblioteksplan	4
2	Styrdokument	4
2.1	Bibliotekslagen 2013:801	4
2.2	Skollagen (2010:800) 2 kap.	5
2.3	Lgr22 kap. 2.8 och Gy11 kap. 2.6	5
3	Tillgång till skolbibliotek	6
3.1	Lokal	6
3.2	Bemanning	6
4	Linköpings kommunala skolbibliotek	6
4.1	Skolbibliotekets demokratiska uppdrag	7
4.2	Område läsutveckling och läsfrämjande	8
4.3	Område medie- och informationskunnighet	9
5	Utbildningsförvaltningens stöd	9
6	Uppföljning	9
6.1	Målsättning	9
6.2	Uppföljning av skolbiblioteksplanen	10
7	Referenser	10

1 Inledning

Denna skolbiblioteksplan fastställer ramarna och riktlinjerna för skolbiblioteksverksamheten inom Linköpings kommun. Planen är ett levande dokument som ska revideras regelbundet för att säkerställa att den är aktuell och relevant i förhållande till gällande lagstiftning, forskning och beprövad erfarenhet samt de lokala behoven.

1.1 Definition av skolbibliotek

I enlighet med Skollagen 2010:800 24 a § definieras skolbibliotek som:

En samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett differentierat och målgruppsanpassat utbud av såväl analoga som digitala medier.

En resurs som är tillgänglig för lärare och elever i undervisningen.

1.2 Ändamål med skolbibliotek

Skolbibliotekets övergripande ändamål är att:

- främja det demokratiska samhället genom att tillhandahålla fri tillgång till kunskap, information och kultur
- främja elevernas läsning
- främja elevernas medie- och informationskunnighet (MIK)

1.3 Skolbiblioteksplan

En biblioteksplan är ett styrdokument som huvudman inom skolväsendet ska anta enligt skollagen. Utbildningsförvaltningen i Linköpings kommun har valt att fastställa en separat skolbiblioteksplan som kompletterar den kommunala biblioteksplanen. Denna skolbiblioteksplan kommuniceras till skolpersonal genom rektorer inom forum för rektorsgrupper och med övriga intressenter inom verksamheten genom att finnas tillgänglig på Linköpings kommuns intranät.

2 Styrdokument

2.1 Bibliotekslagen 2013:801

Ur bibliotekslagen

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

2.2 Skollagen (2010:800) 2 kap.

Ur Skollagen:

Skolbibliotek

Tillgång

24 a § Eleverna i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten.

Med skolbibliotek avses i denna lag en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.

Om det finns särskilda skäl, får skolbiblioteket i stället tillhandahållas

- på en annan av huvudmannens skolenheter eller, om det är fråga om en kommunal huvudman, på kommunens folkbibliotek, eller

- genom att överlämnas på entreprenad enligt 23 kap. 8 a § till en annan huvudman inom skolväsendet eller till en huvudman för ett folkbibliotek. Lag (2024:1072).

Ändamål

24 b § Utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Lag (2024:1072).

Biblioteksplaner

24 c § Varje huvudman ska i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås.

En kommun eller en region kan anta en särskild skolbiblioteksplan eller beskriva skolbiblioteksverksamheten i den biblioteksplan som den ska anta enligt 17 § bibliotekslagen (2013:801).

Om huvudmannen avser att med tillämpning av 24 a § tredje stycket tillhandahålla skolbiblioteksverksamheten för en skolenhet på en annan plats än på den egna skolenheten ska även detta och de särskilda skälen anges i biblioteksplanen.

Lag (2024:1072).

Bemannning

24 d § Skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås.

Varje huvudman ska sträva efter att för skolbiblioteksverksamheten anställa personal som i första hand har en examen från en högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap eller i andra hand en examen från en annan relevant högskoleutbildning. Lag (2024:1072).

2.3 Lgr22 kap. 2.8 och Gy11 kap. 2.6

Ur läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan:

Rektor har ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek.

Skolbibliotekets verksamhet ska integreras i undervisningen för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens.

3 Tillgång till skolbibliotek

3.1 Lokal

Eleverna i Linköpings kommun har tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten med några få undantag. Undantaget är resursskolorna NPS inom verksamhetsområde special- och stöd. Denna verksamhet har väldigt små skolenheter (mellan 10-15 elever/enhet). Dessa små enheter tillgodoser elever och lärares behov av skolbibliotek genom att nyttja såväl folkbibliotek men även andra skolbibliotek i närliggande område.

3.2 Bemanning

Eleverna vid de kommunala gymnasieskolorna i Linköping har under lång tid haft tillgång till bemannade skolbibliotek med fackutbildad personal. I grundskolan och anpassad grundskola finns en differentiering gällande elevers och personals tillgång till bemannade skolbibliotek. Skolor med centralt finansierade fokusbibliotek har generellt sett högre bemanning än andra skolor.

Skolbibliotekens bemanning ska stå i proportion till antalet elever samt deras behov och förutsättningar. Det innebär att:

- personen som anställs har examen från en högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap, i andra hand en person med annan relevant högskoleutbildning till exempel en grund- eller ämneslärarexamen.
- bemanningens omfattning anpassas till respektive skolas elevers antal och behov.
- skolbibliotekarien har närmsta chef inom skolenheten.

4 Linköpings kommunala skolbibliotek

Kommunens skolbiblioteksverksamhet finns för elever hela vägen genom skolsystemet - från förskoleklass till gymnasieskola. Skolbiblioteken ska stödja elevers lärande och pedagogers arbete genom att främja god läsutveckling och utveckla medie- och informationskunnighet i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Skolbiblioteken ska finnas i elevernas närhet och arbeta integrerat med undervisningen. På så vis ska skolbibliotekarien nå alla elever. Det ger goda förutsättningar för att ge en grundläggande kännedom om och intresse för bibliotekens resurser även hos de elever som inte är vana biblioteksbesökare.

Skolbiblioteken ska vara en integrerad del av skolans verksamhet och sträva mot samma mål som övrig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i skollagstiftning och aktuella läroplaner, samtidigt som skolbiblioteken också ska vara en del av det allmänna biblioteksväsendet och dela uppdraget att främja det demokratiska samhället. Ett respektfullt bemötande och en dialog med eleverna, liksom kreativa och skapande aktiviteter, ska vara medel för att uppnå fördjupning och bildning. Skolbiblioteket ska stärka elevernas språkliga och digitala kompetens. Det innebär att skolbiblioteken ska arbeta med att utveckla både

elevers läsande och medie- och informationskunnighet. Delarna hör ihop då kritisk läsning kräver god läsförståelse.

Skolans rektor ska vara ansvarig för skolbiblioteksverksamheten. Rektorn ska ansvara för att stärka skolbibliotekens integrering i undervisningen. Att det är rektor på respektive skola som är ansvarig innebär att skolbiblioteksverksamheten utformas och utvecklas utifrån den enskilda skolans behov och förutsättningar.

Linköpings grundskolebibliotek har sedan 2009 byggts upp efter en utvecklingsmodell som kallas för fokusbibliotek. Skolor har fått ansöka om centrala medel för att bemanna skolbiblioteken med fackutbildad personal, rusta upp lokalerna och skapa pedagogisk verksamhet. Ungefär hälften av skolorna har idag fokusbibliotek. Det finns en skillnad mellan de skolor som har fokusbibliotek och övriga skolor när det gäller elevernas tillgång till fungerande skolbiblioteksverksamhet. Skillnaden består inte bara av vilket utbud av media eleven har tillgång till utan även om elev och lärare har tillgång till fackutbildad bibliotekarie eller ej. Det här är en utmaning som kommer att vara ett fortsatt arbete under kommande planperiod.

Linköpings kommun erbjuder såväl yrkesprogram - som högskoleförberedande program på sina gymnasieskolor. Hit hör även anpassade gymnasieskolan. Samtliga gymnasieelever vid de kommunala gymnasieskolorna har tillgång till bemannade skolbibliotek med fackutbildad personal. Gymnasiebiblioteken anpassar bestånd, verksamhet och programverksamhet efter varje gymnasieskolas behov och förutsättningar.

Samverkan mellan skolbibliotek sker genom nätverk där biblioteksansvariga träffas regelbundet för kunskapsutbyte, både vad gäller medie- och informationskunnighet, läsfrämjande samt frågor kring administration för biblioteket. Nätverken är ett forum där man utbyter erfarenheter, diskuterar aktuella frågor, skapar gemensamma förhållningssätt och tar del av kompetensutvecklande insatser av olika slag. För grundskolan är det fokusbibliotekarier som träffas, och för gymnasieskolan ingår samtliga enheter.

Ett centralt mål är att uppnå likvärdighet för eleverna och en samsyn kring vad skolbiblioteken kan bidra med för elevernas lärande för att göra dem redo för fortsatta studier och arbetsliv. Införandet av ett gemensamt bibliotekssystem för kommunens skolbibliotek 2024 har ökat beröringspunkterna mellan grundskolornas och gymnasiernas bibliotekspersonal, med gemensamma arbetsgrupper kring system- och katalogfrågor.

Då gymnasiebiblioteken även hanterar läromedel och många elever läser enstaka kurser på en annan skola än hemskolan är det extra viktigt med gemensamma rutiner, låneregler och riktlinjer för användning av bibliotekssystemet, inklusive kravhantering och fakturering av förkomna böcker för vuxna elever.

4.1 Skolbibliotekets demokratiska uppdrag

I bibliotekslagens ändamålsparagraf slås fast att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska *“verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.”* International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) formulerar uppdraget på följande sätt:

“Skolbiblioteket förmedlar kunskap och idéer som är grundläggande för att delta i dagens informations- och kunskapssamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna leva som ansvarstagande medborgare.”

Detta uppdrag siktar mot elevernas utveckling till aktiva och informerade samhällsmedborgare och berör såväl det läsfrämjande arbetet som arbetet med medie- och informationskunnighet. Skolbiblioteket ska vara en trygg och tillgänglig plats för elever, och verksamheten ska bidra till att utveckla elevens syn på sig själv och det omgivande samhället. Skolbibliotekarien, som en vuxen frikopplad från bedömning och betygsättning, har en särskild möjlighet att möta eleverna där de är och se till individen bortom rollen som elev.

Exempel på hur skolbiblioteket kan arbeta med demokratiuppdraget i relation till läsning är:

- ett medvetet urval av medier som speglar elevernas olikheter och erbjuder en mångfald av perspektiv på mänskliga erfarenheter
- att genom berättelser erbjuda elever möjligheter att både spegla sig i andras erfarenheter och utmana sina egna perspektiv
- att skapa tillfällen för elever att diskutera det lästa i relation till sina personliga upplevelser, för ökad självkännet och empati

På motsvarande sätt har arbetet med medie- och informationskunnighet starka kopplingar till det demokratiska uppdraget genom att

- rusta elever med nödvändiga kunskaper för att aktivt och kritiskt kunna delta i demokratiska processer både i och utanför skolan
- utveckla elevers källkritiska förmåga och tilltro till tillförlitliga källor för att kunna ta informerade beslut
- ge elever verktyg att motverka spridning av felaktig information i till exempel sociala medier och synliggöra individens egen roll i den digitala miljön

Alla ovanstående delar är förutsättningar för elevernas makt över sina livsval och sin åsiktsbildning.

4.2 Område läsutveckling och läsfrämjande

Läsande är en förutsättning för lärande, men också ett sätt att stimulera fantasi, kreativitet och förståelse för individens omvärld, sina medmänniskor och sig själv. Skolbibliotekets övergripande ändamål är att främja läsning, men också att främja litteraturens ställning och intresset för bildning och kreativitet. Skolbiblioteken ska ha ett rikt och varierat medieutbud och erbjuda flera vägar till läsande och lärande.

Litteratur och information ska erbjudas på det sätt och den nivå som den enskilde eleven behöver, även de med läsnedsättning eller annat modersmål än svenska. Litteratur på olika språk, på lättläst svenska, talböcker samt andra digitala tjänster ska finnas tillgängligt för elever och lärare och litteraturen exponeras på ett sådant sätt att den blir lätt att hitta och finns i elevernas närhet.

Skolbiblioteket ska vägleda och inspirera såväl elever som skolpersonal till ökat läsande. Som exempel kan skolbibliotekarierna tipsa om böcker, ha frekventa bokprat och samtala med elever om böcker för fördjupad läsförståelse. Arbetet med läsutveckling ska ske i nära samarbete med skolans lärare och övriga pedagoger, som även fungerar som läsande förebilder.

Genom tjänsten Legimus erbjuds elever med olika sorters läsnedsättningar ett digitalt bibliotek med talböcker och punktskriftsböcker. För att få tillgång till Legimus behöver elevens behov bedömas och skolbibliotekarien registrerar och stöttar elever i användning av tjänsten.

4.3 Område medie- och informationskunnighet

Medie- och informationskunnighet är en fundamental demokratisk rättighet och nödvändig kompetens i det digitala samhället. Skolbiblioteken är centrala aktörer i att stärka elevers medie- och informationskunnighet, i linje med läroplaner och skolans uppdrag. Syftet är att rusta elever till kritiska och ansvarsfulla medborgare som navigerar, värderar och använder information på ett etiskt sätt. Detta inkluderar att förstå mediers och digitaliseringens roll i samhället, identifiera och förhålla sig till desinformation, utveckla sin digitala kompetens, ansvarsfullt hantera sin digitala identitet och förstå ny teknik som AI.

Skolbibliotekens arbete med medie- och informationskunnighet ska vara proaktivt, behovsanpassat och integrerat i undervisningen. Genom sin expertis och som pedagogiskt stöd bidrar skolbiblioteken till likvärdig medie- och informationskunnighet, digital kompetens och AI-litteracitet för alla elever

5 Utbildningsförvaltningens stöd

Utbildningsförvaltningen erbjuder stöd för att stärka och utveckla skolbiblioteksverksamheten inom kommunens skolor. Detta stöd syftar till att underlätta för rektorer och skolbibliotekspersonal i deras arbete med att främja elevers läsning och informationskunnighet. Exempel på stöd från huvudman inkluderar:

- inom organisationen för rektorsgrupper ges utrymme för rektorer att diskutera skolbiblioteksfrågor
- förvaltningen organiserar nätverk för personal inom skolbibliotek. Nätverken leds av rektorer inom grundskolan och av skolbibliotekssamordnare för gymnasieskolan
- inom förvaltningen finns en styrgrupp som ansvarar för att ta fram och följa upp huvudmannens skolbiblioteksplan
- förvaltningen tillhandahåller en skolbiblioteksplansmall till stöd för skolor att utforma sin skolbiblioteksplan
- förvaltningen tillhandahåller de digitala bibliotekssystemen Quria och WeLib för samtliga skolor

6 Uppföljning

Arbetet med skolbiblioteksplan för Linköpings kommun följs upp inom ramen för förvaltningarnas befintliga strukturer för systematiskt kvalitetsarbete. Respektive avdelning ansvarar för att följa upp sin verksamhet. Dessa uppföljningar utgör sedan grunden för den reviderade skolbiblioteksplanen.

6.1 Målsättning

Bemanning

- Skolbibliotekens bemanning står i proportion till antalet elever samt deras behov och förutsättningar.

Verksamhet

- Skolbiblioteksverksamheten, genom skolans systematiska kvalitetsarbete, arbetar integrerat med övrig skolverksamhet. Syftet med skolbiblioteksverksamheten är att stärka demokratiuppdraget, arbeta läsfrämjande och utveckla elevernas medie- och informationskunnighet.

Tillgänglighet

- Skolbiblioteken tillhandahåller litteratur på andra språk än svenska, för att möta behov från elever med annat modersmål alternativt elever som talar ett minoritetsspråk. Elever med läshinder har tillgång till Legimus via skolbiblioteket.

6.2 Uppföljning av skolbiblioteksplanen

Planen konkretiseras i årliga handlingsplaner för avdelning grundskola och avdelning gymnasium. Målen följs upp löpande. Skolbiblioteksplanen gäller 2025-2028 och ska revideras under 2028 av utbildningsförvaltningen.

7 Referenser

[Bibliotekslag 2013:801](#)

[Skollagen 2010:800](#)

[Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet \(reviderad 2024\) \(Lgr22\)](#)

[Läroplan för gymnasieskolan \(Gy11\)](#)

[Regional biblioteksplan för Östergötland 2024–2027](#)

[Biblioteksplan för Linköpings kommun 2025-2028](#)

[IFLA:s/UNESCOs skolbiblioteksmanifest](#)